

A nők hajléktalanságának láthatóvá tétele a Beszélő képek módszerrel

Saija Turunen, kutatási vezető, Y-Säätio, Finnország

Sanna Tiivola, ügyvezető igazgató, Vva ry, Finnország

Az elmúlt évek csökkenő tendenciája után Finnországban két éve ismét növekedni kezdett a hajléktalanság, beleértve a nők hajléktalanságát is. Ez a változás aggodalomra ad okot a szakértők körében, különösen azért, mert a nők hajléktalansága gyakran rejtve marad.

Finnországban a hajléktalan emberek mintegy egyötödét teszik ki a nők. Bár a hosszú távú trendek kedvezőek voltak, a közelmúltbeli növekedés rávilágít a fennálló kihívásokra. A statisztikák ugyanakkor nem tükrözik teljes mértékben a nők helyzetét: sokan kerülnek az utcán alvást, és inkább ideiglenesen barátoknál, ismerősöknél húzzák meg magukat, vagy olyan bizonytalan lakhatási helyzetekben élnek, ahol biztonságérzetük sérülékeny.

A finnországi kutatások azt mutatják, hogy a nők hajléktalansága szorosan összefügg a bizonytalansággal, az erőszakkal és a szégyenérzettel. A nők gyakran rejtett hajléktalanságban élnek, egyik helyről a másikra vándorolva, és olykor olyan párkapcsolatokra támaszkodva, amelyek kiszolgáltatottságnak vagy bántalmazásnak tehetik ki őket.

Az európai Erasmus+ Beszélő képek projekt erre a megértésre épít. Részvételi, vizuális módszereket alkalmaz, lehetővé téve, hogy a hajléktalanságot megtapasztalt nők valamint a velük dolgozó szakemberek képek és történetmesélés segítségével dokumentálják mindennapi környezetüket és biztonságérzetüket. Ez a megközelítés olyan nézőpontokat hoz felszínre, amelyek gyakran hiányoznak a statisztikákból és a szakpolitikai diskurzusból.

A projekt rávilágít arra, hogy milyen sokféleképpen lehet javítani a hajléktalan helyzetben élő nők biztonságát. Nem mindig lehetséges kizárólag nőket fogadó intézményeket működtetni, de már kisebb változtatások is jelentős hatással lehetnek a biztonságra és a biztonságérzetre.

A projekt egy fontos üzenetet is hangsúlyoz: a hajléktalanság nem csupán a lakhatás hiányát jelenti, hanem folyamatos alkalmazkodást a biztonsághoz – annak mérlegelését, hogy hol biztonságos tartózkodni, kiben lehet megbízni, és hogyan lehet elkerülni a veszélyt. Sok nő számára a láthatatlanság túlélési stratégiává válik.

A történetek helyi szintű megosztásával – kiállítások és közösségi események révén – a Beszélő képek projekt célja a figyelemfelhívás és a nemek szempontjára érzékenyebb válaszok ösztönzése. A nők tapasztalatainak láthatóvá tétele alapvető lépés a biztonságosabb és befogadóbb megoldások kialakítása felé.

A projekt egyik konkrét példája Finnországban női estek megszervezése egy máskor koedukált nappali melegedőben. Ezek az alkalmak biztonságosabb környezetet biztosítanak, ahol a nők kapcsolódhatnak egymáshoz, megoszthatják tapasztalataikat, és akadályok nélkül juthatnak támogatáshoz.

Az első találkozót azzal a céllal szervezték meg, hogy felmérjék a részvételi hajlandóságot, valamint hogy milyen tevékenységek iránt érdeklődnek a nők. Idén a találkozók a tapasztalati szakértőkből álló csapat bevonásával folytatódtak. Az első alkalmon 12 nő vett részt, ami egyértelműen jelezte az ilyen típusú csoportok iránti igényt. Sok résztvevő megosztotta, hogy ideje nagy részét egyedül tölti, és a csoport értékes társas kapcsolatokat biztosított számukra. Különösen nagyra értékelték, hogy nem kellett magyarázkodniuk a helyzetükről.

Közösen megbeszéltük és összegyűjtöttük a jövőbeli tevékenységekre vonatkozó ötleteket. A következő alkalmon kilenc nő vett részt egy közös étkezésen. Az étkezést követően a beszélgetés természetesen a saját élethelyzeteik felé terelődött, és megállapodtunk abban, hogy két nő lakhatási helyzetének támogatását megkezdjük. Nagy megkönnyebbülésüket fejezték ki amiatt, hogy felismerték: van lehetőség a változtatásra.

A nyári szünet előtt a csoport egy közeli szigetre tervezett kirándulást. Ez a tapasztalat azt mutatja, hogy a nyitott, résztvevői igényekre építő megközelítés jól működik: előre meghatározott témák helyett a valóban fontos kérdések a közös időtöltés és a nők által választott tevékenységek során természetesen bontakoznak ki.

